

בש"פ 2640/16 - דן בנטולילה נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 2640/16

כבוד השופט צ' זילברטל
דן בנטולילה

לפני:
העורר:

נגד

מדינת ישראל

המשיבה:

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים בתיק
מ"ת 14182-01-16 שניתנה ביום 27.3.2016 על ידי
כב' השופט יגאל מרזל

כ"ו באדר ב' התשע"ו (5.4.2016)

תאריך הישיבה:

עו"ד ג'קי-הנרי סגרון; עו"ד מיכאל סיבוני
עו"ד תומר סגלוביץ'
הגב' חיה פיקרד

בשם המבקשת:
בשם המשיב:
מתורגמנית לשפה הצרפתית:

החלטה

ערר על החלטת בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ד"ר י' מרזל) ב-מ"ת 14182-01-16 מיום
27.3.2016, בגדרה נדחתה בקשתו של העורר לעיון חוזר בהחלטה להורות על מעצרו עד תום ההליכים המשפטיים

עמוד 1

נגדו.

רקע

1. נגד העורר הוגש כתב אישום בו הוא מואשם בעבירות סמים, ובכלל זה קשירת קשר לביצוע פשע, יבוא סם ומסחר בו.

2. בהחלטה מיום 10.2.2016 קבע בית המשפט המחוזי בירושלים (כב' השופט ד"ר י' מרזל) כי קיימות ראיות לכאורה בעניינו של העורר, וכי קיימת עילת מעצר.

בית המשפט דחה את בקשת העורר להשתחרר לחלופת מעצר, וזאת, בין היתר, נוכח תסקיר מעצר מיום 27.1.2016 אשר לא המליץ על שחרורו. בתסקיר צוין כי העורר משתמש בסמים במשך שנים וקיימת רמת סיכון גבוהה להישנות עבירות בתחום הסמים, וכי הוא זקוק לטיפול בתחום ההתמכרויות. שירות המבחן לא מצא מקום להמליץ על שחרור העורר לחלופת מעצר פרטית שהוצעה (ישיבת "היכל הקודש") מאחר שלא מדובר במסגרת טיפולית-שיקומית, מאחר שצוות הישיבה נעדר כלים להתמודדות כפי הנדרש, וכן נוכח העובדה שמדובר בחלופה בתשלום.

3. בהחלטה מיום 10.2.2016 אימץ בית משפט קמא את עמדת שירות המבחן, ולא נעתר לבקשת העורר לשחררו לחלופת מעצר. בהחלטה צוין, כי ככלל, בעבירות מהסוג המיוחס לעורר, יש להורות על מעצר עד תום ההליכים, וכי נשקפת מסוכנות גבוהה מן העורר. בית המשפט אף חזר על ממצאי התסקיר בעניינו של העורר – כי הוא זקוק לטיפול בתחום ההתמכרויות, וכי החלופה שהוצעה אינה מתאימה נוכח המסוכנות והיעדר צוות טיפולי מתאים. מעבר לנדרש עמד בית המשפט על כך שקיים קושי לשחרור בחלופה הנקנית בתשלום.

4. בבקשה לעיון חוזר שהגיש העורר, התבקש בית המשפט לשחררו לחלופת מעצר אחרת בקריית אתא הנקראת "בית חם למכור", והיא מסגרת סגורה. בבקשה צוין כי המדובר בחלופה מגודרת המצולמת במעגל סגור 24 שעות ביממה, ויש בה נוכחות אנושית מתמדת. עוד צוין כי חלופה זו עוסקת בטיפול אינטנסיבי בהתמכרויות, והיא מוכרת על-ידי משרד הבריאות. הודגש כי יש במקום דוברי צרפתית, וכי קיימת אפשרות להתקין איזוק אלקטרוני. לבקשה צורפה גם תכנית חלופה למעצר עבור העורר מטעם מרכז הגמילה והשיקום במקום.

5. שירות המבחן התבקש להתייחס לאפשרות שחרורו של העורר לחלופת המעצר האמורה, ומסקנתו בתסקיר מיום 23.3.2016 הייתה, כי אין הוא ממליץ גם על חלופה זו. בתסקיר צוין כי במסגרת "בית חם למכור" אין איש מקצוע דובר צרפתית, אלא המדובר באיש אחזקה, וכי בשיחה שמטרתה הייתה לברר את סוגיית התשלום, התקבלה התייחסות מטשטשת מצד המקום לעניין זה.

עוד צוין כי המסגרת אינה מאושרת על-ידי משרד הרווחה, אלא על-ידי משרד הבריאות, אך זאת ללא אישור

לעריכת טיפול פסיכו-סוציאלי, לו העורר זקוק. עוד צוין הקושי הנעוץ בחלופה בתשלום נוכח ניגוד האינטרסים במקרה של הפרת תנאים. נמצא כי במקום נמצאים עצורים הנאשמים בעבירות שונות, שלא במסגרת אשפוז, והדבר עלול להביא ל"ערבוב בין מטופלים" ולקשרים מכשילים או לחשיפה עבריינית והידרדרות רגשית וערכית במצבו של העורר. לבסוף צוין בתסקיר שהעורר אינו שולט בשפה העברית ברמה המאפשרת טיפול מעמיק. נוכח כלל הבעיות הנזכרות, מסקנת שירות המבחן הייתה שהחלופה המוצעת אינה מתאימה שכן היא אינה יכולה להוות גורם המאמין את רמת הסיכון.

6. בדיון שנערך בבית משפט קמא, טען בא-כוח העורר כי אין לקבל את המלצת שירות המבחן, וכי החלופה המוצעת היא חלופה מוכרת, אשר בתי משפט השונים הכירו בה אף כשהיה מדובר בעבירות חמורות יותר. עוד נטען כי לעורר אין משפחה בישראל, ומשכך הוא אינו יכול להציע חלופת מעצר אפקטיבית אחרת. בא-כוח העורר הוסיף כי התרשמות שירות המבחן אינה נכונה – כך למשל, העורר יודע עברית ברמה מספקת; המקום ערוך ומוכן לטיפול בו; ויש במסגרת גם דוברי צרפתית. עוד נטען כי דווקא העובדה שמדובר בחלופה בתשלום מחזקת את האינטרס של המקום להתריע על כל הפרה.

החלטת בית משפט קמא

7. בית המשפט שמע את טענות באי-כוח הצדדים ואף התרשם מנציג החלופה המוצעת שהתייצב לדיון ונחקר, והגיע לכלל מסקנה כי דין הבקשה לעיון חוזר – להידחות. בית המשפט חזר על כך כי נקודת המוצא בעבירות המיוחסות לעורר, ובעיקר נוכח הראיות לכאורה הקיימות בעניינו, היא מעצר עד תום ההליכים, וכי עצם השחרור הוא חריג. בנוסף, נקבע, יש לתת משקל משמעותי להמלצת שירות המבחן, ולא נמצאה סיבה שלא לעשות כן במקרה הנדון.

בית המשפט הדגיש ששירות המבחן לא מצא לשנות מרמת המסוכנות שיוחסה לעורר בתסקיר הקודם. כמו כן, ניתן משקל לעמדת הגורם המקצועי שהכין את התסקיר לפיה העורר זקוק לטיפול פסיכו-סוציאלי, אשר המסגרת המוצעת אינה יכולה לספק. משכך, נקבע כי בנסיבות המקרה הקונקרטיות אין מקום להתמקד רק בשאלת הפיקוח במקום המוצע, ואף לא בכך שבמקרים אחרים חלופה זו נמצאה כמתאימה, אלא יש לשקול את מכלול הנסיבות, לרבות אופי הטיפול שיכול העורר לקבל במקום – כפי שהמליץ שירות המבחן, טיפול הנדרש כחלק מאיון המסוכנות. בהקשר זה אבחן בית משפט קמא בין המקרים בהם שוחררו עצורים לחלופה המוצעת אליהם הפנה בא-כוח העורר לבין נסיבות המקרה הנדון.

לבסוף, בית משפט קמא שב ועמד על הקושי המתעורר לשחרור עצור לחלופת מעצר בתשלום, והוסיף כי החלופה המוצעת אף מעוררת קשיים בהיבט הפיקוח. נוכח האמור, ולמרות הזמן שחלף, כמו גם היעדר חלופה אפקטיבית אחרת כנטען, הוחלט כי אין מקום להיעתר לבקשה לעיון חוזר.

כלפי החלטה זו מופנה הערר שבפניי.

הערר

8. בעררו חוזר העורר על טענותיו בדבר התאמת החלופה המוצעת. בין היתר, נטען כי החלופה מגודרת ומצולמת; כי במקום מונהג טיפול אינטנסיבי בהתמכרויות; כי לצוות יש רקע טיפולי-שיקומי וכי המקום מלווה על-ידי משרד הבריאות; כי במקום יש דובר צרפתי; כי המקום מורשה לפעול כמוסד רפואי לטיפול במשתמשי סמים; כי קיימת אפשרות להתקנת "אזיקון", במידת הצורך; וכי קיימים פסקי דין רבים המוכיחים כי החלופה המוצעת הוכרה כחלופה ראויה.

לעניין המסוכנות, נטען כי העורר נעדר עבר פלילי, וכי חלופת המעצר מאפשרת את שהייתו באופן מופרד, נעול ומפוקח. העורר הוסיף והדגיש, כי בית משפט קמא שגה בקבעו כי לא ניתן לשחררו לחלופה המוצעת משום שהוא זקוק לטיפול פסיכו-סוציאלי, בעוד שטיפול כזה כלל אינו ניתן במסגרת מעצרו הנוכחי של העורר, ובעוד שהחלופה המוצעת מאפשרת טיפול אלטרנטיבי לבעיות הסמים מהן הוא סובל. בדומה, נטען כי לא ברור החשש מפני "ערבוב בין מטופלים" אשר עלול להוביל לחשיפה עבריינית במסגרת המוצעת, כשכבר כיום מצוי העורר בבית המעצר במחיצת עבריינים המואשמים בעבירות חמורות, בעוד שבחלופה המוצעת הוא צפוי לשהות בנפרד מיתר השוהים.

בדיון שנערך בפניי הפנה בא-כוח העורר לפסיקה המכירה באפשרות שחרור לחלופה בתשלום, ובפרט למסגרת "בית חם למכור", וטען כי יש לאפשר שחרור לחלופה זו בעיקר נוכח נסיבותיו האישיות של העורר והעובדה שהוא לבדו בארץ, ללא אפשרות להציע חלופות מעצר אחרות. עוד נטען, כי המשפט עוד צפוי להימשך זמן רב, וגם משום כך יש לאפשר את שחרורו לחלופה המוצעת. לעניין המסוכנות הדגיש בא-כוח העורר כי אין לעורר עבר פלילי, ומכל מקום ניתן להתקין בחלופה המוצעת פיקוח באמצעות איזוק אלקטרוני.

9. בא-כוח המדינה התנגד לקבלת הערר וסמך ידו על החלטת בית משפט קמא. נטען כי מיוחסת לעורר מסוכנות גבוהה וכי כדי להפחית מסוכנות זו העורר זקוק למענה טיפולי שהחלופה המוצעת אינה יכולה לספק, כפי שאף המליץ שירות המבחן, שהוא הגורם המקצועי המייעץ לבית המשפט. בא-כוח המדינה הוסיף כי כלל לא ברור שמבחינה טכנית ניתן להפעיל פיקוח באיזוק אלקטרוני בחלופה המוצעת.

דיון והכרעה

10. לאחר העיון בערר ובנספחיו, ושמיעת טענות באי-כוח הצדדים בדיון שנערך בפניי, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

תסקירי המעצר בעניינו של העורר מעלים, כי הגם שהעורר אינו סובל כיום מהתמכרות פעילה, הרי שלאורך שנים רבות, מאז שהיה בן 18, הוא השתמש בסמים מסוג "קוקאין" ו"חשיש" כדרך להדחיק מצוקה רגשית ואי שקט נפשי. משכך, ונוכח חוסר יציבות בהתנהלותו, העריך שירות המבחן כי קיימת רמת סיכון גבוהה להישנות העבירות בתחום הסמים. שירות המבחן אף הדגיש כמה פעמים בתסקירי המעצר כי העורר זקוק לטיפול בתחום ההתמכרויות ולמסגרת טיפולית-שיקומית, וקשר בין טיפול כאמור לבין הפחתת רמת הסיכון המיוחסת לעורר. לאחר שנערכה שיחה עם מנהל "בית חם למכור", התרשם שירות המבחן כי במסגרת החלופה המוצעת לא תתאפשר עריכת טיפול פסיכו-סוציאלי ארוך טווח, לו זקוק העורר, ומשכך, בין היתר, לא הומלץ על שחרור העורר לחלופה זו, אשר לא נמצאה כחלופה שיכולה לאיין את רמת הסיכון הנשקפת מהעורר.

11. לרקע האמור, טענות העורר בעררו אינן מפיגות את הקושי שהציף שירות המבחן. אכן, במקרים אחרים נמצאה החלופה המוצעת כמתאימה לשמש כחלופת מעצר, כעולה מהאסמכתאות אליהן הפנה בא-כוח העורר. אלא שבנסיבותיו המיוחדות של העורר, ונוכח ההמלצה המקצועית הייחודית שגיבש שירות המבחן בעניינו, אסמכתאות אלה אינן פותרות את הבעיה עליה אף עמד בית משפט קמא, בדבר הקשר בין הטיפול הנדרש לעורר לבין היכולת למתן את המסוכנות המיוחסת לו.

12. אמנם, בא-כוח העורר טען כי גם היום, בעודו בבית המעצר, העורר אינו זוכה לטיפול בהתמכרויות, כפי שממליץ שירות המבחן, וגם משום כך, נטען, יש לשחררו למסגרת אשר ביכולתה להעניק טיפולים מסוגים שונים לגמילה מסמים. אלא ששהותו של העורר בבית המעצר מאיינת את מסוכנותו מעצם טבעה, בעוד שכדי לשחררו לחלופת מעצר על בית המשפט להשתכנע כי יש בכוחה לאיין מסוכנות זו. כאמור, בית משפט קמא לא השתכנע בכך, ואף בפניו לא ניתן טעם מניח את הדעת לדחיית המלצת שירות המבחן בהיבט האמור.

13. איני מתעלם מהקושי הכרוך במציאת חלופת מעצר מתאימה, שיש בכוחה להתגבר על הקשיים והבעיות שהעלה שירות המבחן בתסקיריו, נוכח העובדה שמשפחתו של העורר אינה בארץ ונוכח העובדה שהוא אינו דובר עברית ברמה המספיקה לעריכת טיפול פסיכו-סוציאלי ארוך טווח. איני מתעלם גם מהקושי המוגבר שבוודאי מתלווה לשהייה בבית המעצר, כשמשפחתו של העורר רחוקה וכשהוא אינו דובר ברמה סבירה את שפת המקום. עם זאת, ועל אף שהדבר אינו קל בעיני, אין בנסיבות אלה כדי להצדיק "פשרה" במציאת חלופת מעצר מתאימה. העבירות המיוחסות לעורר הן חמורות ביותר, ואין להקל ראש גם באפשרות שללא טיפול מתאים, תתממש הסכנה לחזרתו של העורר לשימוש בסמים ואף למסחר בהם (ולו כדי לממן את השימוש), כששירות המבחן מעריך את רמת הסיכון להישנות עבירות בתחום הסמים כ"גבוהה". מהתסקירים עולה כי טיפול ראוי צריך להיעשות בשפתו של העורר, ועל כן גם לא נראה ששירות המבחן עצמו ערוך לספק טיפול זה, כפי שהציע בא-כוח העורר. אכן, המשוכה הניצבת בדרכו של העורר לשחרור בתנאים אינה קלה: שירות המבחן ציין כי אם תוצע חלופה "בדמות אנשים בוגרים וסמכותיים אשר יוכלו לתת מענה רציף לפיקוח וללווי לטיפול בתחום הסמים" ניתן יהיה לבחון חלופה זו כשתצורף לה מסגרת אמבולטורית שביכולתה לתת מענה טיפולי לדוברי צרפתית. אני מודע לכך שמדובר בתנאים שלא קל למלאם, אך ראוי לזכור כי גם המיוחס לעורר אינו קל, כמו גם הנזק שמעשיו הלכאוריים היו יכולים לגרום לציבור.

לכל אלה יש להוסיף את התרשמות בית משפט קמא אשר שמע את נציג "בית חם למכור", לפיה הפיקוח המוצע במקום אינו הדוק דיו, ואת הבעיות שצינו בהחלטתו בעניין שחרור לחלופה בתשלום.

נוכח כל האמור לעיל, הגעתי לכלל מסקנה כי דין הערר להידחות.

ניתנה היום, ג' בניסן התשע"ו (11.4.2016).

ש ו פ ט